

OʻzXIA, Islomshunoslik va Islom sivilizatsiyasini oʻrganish ICESCO kafedrasida dotsenti v.b., t.f.PhD, taqrizi ostida Noʻmonjon Toʻrayev taqrizi ostida

¹ Sodiqov Joʻrabek Sobirovich
Oʻzbekiston xalqaro islom akademiyasi
“Islomshunoslik va islom sivilizatsiyasini oʻrganish ICESCO” kafedrasida katta oʻqituvchisi, PhD
jurabeksodiq@gmail.com

² Boboyorov Javoxir Jasurovich
Oʻzbekiston xalqaro islom akademiyasi
Islomshunoslik yoʻnalishi
2-kurs talabasi
Aloqa uchun: +99897 6800860
javoxirboboyorovjasurovich@gmail.com

AZONNING JORIY ETILISHDAGI XIKMATLAR

Annotatsiya: Ushbu maqolada azonning barokati, fazilati va unga bogʻliq boʻlgan moʻjizalar haqida soʻz boradi. Hadislarda namozga aytilgan azonning fazli va uning taʼsiri qanchalik kuchli ekani aytilgan. Hatto, uni eshitgan shayton qoʻrqib, orqasiga qaramay tezda qochishi bayon qilingan. Agar muazzin qanchalik baland ovozda azon aytib, qancha uzoqqa yetkazishga harakat qilsa, shaytonni shuncha uzoqqa haydagan boʻladi. Azon aytilgan va namoz oʻqilgan joylarda koʻpdan-koʻp fayzlar va barokatlar kelishi aniq.

Kalit soʻzlar: oyat, hadis, sunnat, barokat, fazilat, moʻjiza.

ИЗРЕЧЕНИЯ ПРИ ВВЕДЕНИИ АЗАНА

Аннотация: В этой статье рассказывается о барокко азана, его добродетели и связанных с ним чудесах. В хадисах говорится о фазле азана, сказанного в молитве, и о том, насколько сильны его эффекты. Даже было сказано, что дьявол, услышав это, испугался и быстро убежал, несмотря на спину. Чем громче муэдзин произносит азан и чем дальше он пытается донести, тем дальше он прогоняет дьявола. В местах, где произносится азан и совершается намаз, обязательно придет много-много благ и барок.

Ключевые слова: аят, хадис, Сунна, барокат, добродетель, чудо.

SAYINGS IN THE CURRENT EDITION OF THE AZAAN

Annotation: this article deals with the baroque, Virtue, and associated miracles of azon. The hadiths state the grace of the prayer and how powerful its effect is. It is even stated that the devil, who heard him, was frightened and quickly fled despite his back. The louder muazzin tries to exclaim and deliver the cry, the farther he has driven the devil. It is clear that in the places where the prayer is recited and the prayer is recited, many blessings and blessings will come.

Keywords: verse, Hadith, circumcision, baroque, virtue, miracle.

Azon islom tarixida namozning boshlanishini xabar qilish uchun hijratning birinchi yilida joriy etilgan amaldir. Azon borasida Qur’oni karim oyatlari va Payg’ambar Muhammad sallolohu alayhi vassallam hadisleri mavjud bo’lib, jumladan, Qur’oni Karimda “Ey iymon keltirganlar! Juma kuni namozga nido qilinganda, Allohning zikriga shoshiling” (Juma surasi: 9-oyat) hamda Payg’ambar Muhammad sallolohu alayhi vassallam “Azonni eshitganingizda unga javob qaytaringlar”, degan hadisleri bunga misol bo’ladi.

Azon dil va vujudan shaytonni quvish imkoniyatidir. Azon orqali Allohning sig’inish va ibodat qilishga sazovor yagona Zot ekani, Muhammad alayhissalomning butun insoniyatga yuborilgan oxirgi haq payg’ambarlikleri, Islom dinini va uning amirlari to qiyomatgacha butun insoniyat uchun dasturulamal ekani ta’kidlanadi.

Azon ilohiy chaqiriqdir . Azon olamlar Robbi tomon , me’roj sari , najot sari chorlovdur. Azon imon ahli qalbiga g’urur , ruhiga surur baxsh etadi.

Azon bu Allohga qurbat hosil qilishni yo’llaridan biri bo’lib uning vositasida Allohning muhabbati topiladi.

“Azon” so’zi arab tilida “chaqirmoq” “undamoq” “bildirmoq” degan ma’noni anglatadi. Islom shariatida esa farz namozining vaqtini maxsus chorlov bilan bildirishga “azon” deyiladi. U Payg’ambar Muhammad sallolohu alayhi vassallam Qur’on oyatlari vositasida joriy etilgan sunnatlaridandir. Uning fazilatlariga kelsak , bu borada payg’ambar Muhammad sallolohu alayhi vassallam hadisi shariflarida keladiki , aytadilar:

“Qachon namozga azon aytilsa , shayton azonni eshitmaslik uchun orqasidan yel chiqarib , ortga qochadi. Qachon iqomat aytilsa , yana ortga ketadi . Iqomat aytib bo’linsa , odamning diliga vasvasa solish uchun qaytib keladi . Oldin eslamay yurgan narsalarini aytib, uni esla, buni esla deydi. Hattoki u qancha namoz o’qiganini ham bilmay qoladi”.

Bu hadis-u sharif shuni anglatadiki qachon azon aytilganda shayton azon eshitiladigan joydan , eshitilmaydigan joyga qochadi ya’ni azon aytilgan vaqtda shayton insonni tug’yonga sola olmaydi. Bu esa azon va iqomat aytilgan joyda shayton bo’lmaydi deganidir. Iqomat aytilganda yana qochadi. Iqomatni aytib bo’lgandan so’ng yana keladi. Ya’ni shaytonni Allohni kalomlaridan bo’lgan azon va iqomat azobga solib uni qochishga majbur qiladi. Shaytonning qaytib kelishidan murod, u insonni Allohga qilinadigan ibodatdan va yaxshi amallardan to’sishdir. Shu jumladan aytish lozimki, shayton inson uchun ochiq dushmandir. Alloh taolo shaytonni insonga ochiq dushmanligi haqida Qur’oni karimda bayon qilgan:

Jobir roziyallohu anhudan rivoyat qilinadi:

“Rasululloh sallolohu alayhi vassallamning:” Namozga azon aytilsa (ya’ni azon sadosi eshitilsa) shayton qochadi, hatto Raxvo degan joygacha qochib ketadi”deganlarini eshitdim.”

Hadislarda namozga aytilgan azonning fazli va uning ta’siri qanchalik kuchli ekani aytilgan. Hatto, uni eshitgan shayton qo’rqib, orqasiga qaramay tezda qochishi bayon qilingan. Agar

muazzin qanchalik baland ovozda azon aytib, qancha uzoqqa yetkazishga harakat qilsa, shaytonni shuncha uzoqqa haydagan bo'ladi. Azon aytilgan va namoz o'qilgan joylarda ko'pdan-ko'p fayzlar va barokatlar kelishi aniq.

“Rahvo” Madinai munavvaradan o'ttiz – qirq mil uzoqlikda joylashgan joyning nomidir. Ushbu hadisda azon va iqomat Alloh taolaga hamma narsadan ko'ra mahbub ekanligi bayon qilinmoqda.

Anas roziyallohu anhudan rivoyat qilinadi:

“Rosululloh sallollohu alayhi vassallam: “Vaqtiki, biror qishloqda azon aytilsa, Alloh Taolo o'sha kuni shu qishloqni o'zining azobidan maxfuz va omonda qiladi “dedilar”.

Demak, shuni tushunish mumkinki azonning barokati mislsiz va tengsizdir. Qaysidir qishloq yoki biror bir joyda azon aytilsa u yerdan Allohning azobi ko'tariladi va Alloning rahmati hamda barokati yog'iladi.

Abdulloh ibn Abdurrahmon ibn Abu Sosa roziyallohu anhudan rivoyat qilinadi:

“U kishiga Abu Saiyd al-Xudriy roziyallohu anhu: “Men sening qo'yni va cho'lni yaxshi ko'rishingni bilmoqdaman. Qachonki qo'ying orasida yoki cho'lingda bo'lsangu, namozga azon aytadigan bo'lsang, ovozingni baland ko'tar. Chunki qaysi bir jin, ins yoki biror narsa muazzinning ovozini eshitsu, albatta, qiyomat kuni unga guvohlik beradi. Buni Nabiy sallollohu alayhi vassallamdan eshitganman”, degan ekan”

Ushbu hadisda azonning qay darajada ulug' amallardan biriligi haqida so'z bormoqda. Aytilmoqdaki, ovozingni baland ko'tar zero insonlar yoki jinlardan birortasi eshitsalar Qiyomatda senga azon aytganliginga guvohlik beradi. Ya'ni Qiyomatda azon aytgan insonning darajasi baland va ulug' bo'lishi aytilmoqda.

Muoviya roziyallohu anhudan rivoyat qilinadi:

Nabiy sallollohu alayhi vassallam: “Muazzinning bo'yni qiyomat kuni bo'yni eng uzun odamlardan bo'lur”, dedilar.

Bu hadisda muazzinlarning boshlari oxiratda baland bo'lishi zikr qilinmoqda. Ular hammaning ichida o'z fazllari bilan ajralib turar ekanlar. Muazzinlar Qiyomat kuni ko'shkdan bo'lgan baland maqomlarga qo'yiladi. Shu sababli, ularning boshlari boshqalarnikidan baland turadi.

Yana bir qiziq ma'lumot:

Imom Bazzor qilgan rivoyatda azon Muhammad alayissalomga Isro kechasida ko'rsatilgani va uni yetti osmonning ustidan eshitganlari haqida so'z ketadi.

Bu rivoyatlardagi hodisalardan ming to‘rt yuz yil o‘tib , Oyga qadam bosgan

amerikalik fazogir ham oyda turib azonni eshitdi. Bu ovozni ovoz yozish asboblari yozib oldi. Yillar o‘tib fazogir Misrga kelib, azonni eshitganida, ko‘pchilik ishtirok etayotgan yig‘ilishda “Bu ovozni Oyda eshitgan edim“deb tan oldi.

Bu ma‘lumot azonning ulug‘ amalligi va Allohga suyuqli amal ekanini isbotlaydi.

Allohga suyuqli ekanki, uning mislsiz ovozi Yer kurrasidan chiqib boshqa koinotlarga taralmoqda . Bu ham Allohning mo‘jizalaridan biridir.

Abu Hurayra roziyallohu anhudan rivoyat qilindi:

“Rasululloh sallallohu alayhi vassallam: “agar odamlar azon aytishda va birinchi safda nima (qanday savob) borligini bilganlarida edi,(bunga erishish uchun) qur’a tashlashdan boshqa chora topa olishmas va albatta, qur’a tashlagan bo‘lishar edi”, dedilar. (Muttafaqun alayh.)

Azon aytishda katta savoblar bordir. Azon aytish shunchalik ulug‘ ish ekanki bu ishni Rasululloh sallallohu alayhi vassallam, qur’a tashlash bilan kelishgan bo‘lar edilar deganlar. Bu amal Allohning buyukligini va undan o‘zga iloh yo‘qligini shu bilan birga Muhammad sallallohu alayhi vassallam uning elchisi ya‘ni rasuli ekanligini insonlarga yetkazadigan , Islom aqidasi o‘z ichiga jam qilgan amallardandir. Shu bois, Rasululloh sallallohu alayhi vassallam uning savobi ulkanligini ta‘riflaganlar.

Darhaqiqat, yaxshilarning nomai a‘mollari, shak-shubhasiz, illiyyundadir. (Ey Muhammad), siz illiyyun nima ekanini qayerdan ham bilursiz? (U)bitilgan kitobdirki, Unga (Allohning) yaqin (farishta) lari guvoh bo‘lurlar.

Shak –shubhasiz, yaxshilar (ya‘ni mo‘minlar Jannat) ne‘matlaridadir. Ular so‘rilarda (Alloh taolo o‘zlariga ato etgan ne‘matlarga) boqib (o‘tirurlar). Siz ularning yuzlarida ne‘matlarning jilvasini tanirsiz—ko‘rursiz. Ular (jannatda) muxrlangan maydan sug‘orilurlarki, u (may) ning muxri mushk bo‘lur. Bas, bahslashguvchi kishilar (mana shunday mangu ne‘matga yetish yo‘lida) bahslashsinlar. (Mutofifun surasi:18-26- oyatlar)

Bu oyati karimadan murod jannatga yetishish yo‘lida yaxshi amallarda musobaqa qilishdir. Yuqorida azonning bir qancha fazilat va barokatlari hadislarda keltirildi. Shundan tushunish mumkinki azon aytish - musobaqa qilishga munosib yaxshi amallardan hisoblanadi. Ya‘ni, azon borasida musobaqa qilish, jannatga kirishga musobaqa qilish demakdir. Shu bilan birga qur’a tashlab azon aytish chiroyli va maqtagan ishlardandir. Azon Allohga maqbul va suyuqli amallardan bo‘lib payg‘ambarimizning muborak sunnati hisoblanadi.

“Yetti osmon, Yer va ulardagi bor jonzot (Allohni) poklar. Mavjud bo‘lgan barcha narsa hamdu sano aytish bilan U zotni poklar. Lekin sizlar (ey insonlar), ularning tasbeh aytishlarini-poklashlarini anglamas sizlar. Dar haqiqat, U halim va mag‘firatli zotdir.” [Isro surasi, 44-oyat]

Muazzin azon aytib, Alloh taoloning ulug'ligi, buyukligi, tavhid va risolatini e'lon qilsa, inson va jinlardan boshqa hamma narsa uni eshitadi va tushunadi. Qiyomat kunida hamma narsa muazzinning azon aytgani haqida guvohlik beradi. Bu shubhasiz, muazzin uchun juda katta fazilatdir.

Xulosa qilib aytganda, azon yomonliklarni aritadi, baraka keltiradi, dardlarga shifo bo'ladi. Azonning fazilatleri va sir-sinoatlari tunganmas. Alloh taolo borliqni qanday puxta, o'zaro mutanosib, sir-sinoatlarga boy qilib yaratgan bo'lsa, bu borliqda inson zoti yashashi uchun nozil qilgan dinini, uning bosh manbaasi bo'lmish Quroni karimni bunchalik mukammal etgan bo'lsa o'z dinining shiori hisoblanmish – azonni ham shunchalik go'zal va sermazmun qilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf “Kifoya” kitobi, 3-juz, Toshkent shahrida “Hilol-nashr” nashriyotida, 2014, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023-yillarda nashr qilingan.

1-juz 579 bet, 2-juz 578 bet, 3-juz 634 bet.

2. Yorqinjon Fozil “Azon odoblari va axkomlari” kitobi, Toshkent shahrida “Hilol nashr” nashriyotida 2022- yilda nashr qilingan. 1-juz, 173 bet.

3. Oyatulloh Ayniddin “ Azon aytish qoidalari” kitobi, Termiz shahrida “Kitob nashr” nashriyotida 2022- yilda nashr qilingan. 1 juz, 101 bet.

4. Shayx Alouddin Mansur “Qur’oni karim ma’nolari tarjimasi” kitobi, “Munir” nashriyoti, Toshkent shahar, Shayxontohur tumani, Navoiy ko‘chasi, 44-uyda 2021-yiln nashr qilingan.

5. Muhammad ibn Abdulloh Xatib Tabriziy “Mishkotul masobih” kitobi, 29 bob, 5945 ta hadisni o'z ichiga oladi, Dot ibn Hazn nashriyotida nashr qilingan.

6. Imom Buxoriy “Sahihi Buxoriy” (aljome assahih) kitobi 4 jild, 7275 hadis, “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi” davlat ilmiy nashriyoti tomonidan 1997 yili nashr qilingan.